

ЧОМУ ПОТРІБЕН ЗАКОН

ПРО УСТАНОВУ БІЗНЕС-ОМБУДСМЕНА?

1

Стабілізує основу роботи установи, важливої для боротьби з корупцією та неправомірними діями держорганів

2

Розширює можливості захисту бізнесу

3

Дає позитивний сигнал для українських та міжнародних інвесторів

ХТО МИ:

Рада бізнес-омбудсмена (РБО) – це незалежний консультативно-дорадчий орган, створений у 2014 році на базі [Постанови Кабінету міністрів України №691 від 26 листопада 2014 року](#) за участю Уряду, провідних українських бізнес-асоціацій, ЄБРР та ОЕСР.

До складу РБО входять:

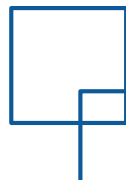
Бізнес-омбудсмен та два його заступники
 + 20 українських юристів
 + 8 співробітників

РБО приймає скарги підприємців на неправомірні дії держорганів.

Наприклад, якщо у підприємця просять хабар в «обмін» на певну послугу, не видають ліцензію на будівництво, блокують податкові накладні, раптово приходять з обшуками – він може попросити бізнес-омбудсмена розібратися в ситуації.

РБО фінансує ЄС та 13 країн-донорів:

18,7+ млрд. грн.

повернули або заощадили компанії
за сприяння РБО

8063

скарг отримано

5373

справ закрито

ТОП-5 найактивніших регіонів:

Київ (39%), Дніпропетровська (8%), Київська (8%),
Харківська (7%) та Одеська (6%) області

16

системних звітів
опубліковано

37%

системних рекомендацій
виконано

84%

місцеві компанії

72%

скарг від МСП

89%

індивідуальних рекомендацій
виконано

97%

скаржників, які відповіли на запит
РБО про зворотній зв'язок, були
задоволені співпрацею з РБО

За 5 років роботи РБО вивчила низку системних проблем з різних сфер бізнесу, оформила результати аналізу в 15 звітах, в яких представила 350 системних рекомендацій. Наприклад, відповідно до рекомендацій Ради:

- Вступили в силу закони, відомі як **«Маски-шоу стоп» — 1 та 2»**, які передбачають, обов'язкову аудіо- та відеофіксацію слідчих дій та судових розглядів, а також розширюють механізми притягнення до відповідальності правоохоронців.
- Набув чинності **Закон «Про валюту і валютні операції»**, що скасував спеціальні санкції щодо експорту-імпорту.
- З метою недопущення здійснення реєстраційних дій з порушенням принципу територіальності, Верховна Рада прийняла закон, відомий як **«Антирейдерський закон-2»**, який фактично відновив територіальність як один з принципів державної реєстрації прав.
- Підвищений пороговий розмір фактичного ненадходження до бюджету податків, зборів, єдиного соціального внеску, починаючи з якого діяння вважалось би кримінальним правопорушенням. Таким чином, припинення випадків **безпідставного відкриття кримінальних проваджень** за статтею 212 КК України має суттєво зменшити тиск на бізнес.
- Державна архітектурно-будівельна інспекція запустила онлайн-інструменти, які містять всю **документаційну інформацію про будівництво**, тим самим підвищуючи зручність користування і усуваючи ризики зловживань з боку державних органів.
- Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики і комунальних послуг, затвердила **фіксовані тарифи на підключення до електроенергії**, з розрахунком ціни на основі заявленої замовником електричної потужності.

Окремі рекомендації принципів захисту та просування інституту омбудсмена, схвалених Радою Європи 02.05.2019, які виконує законопроект «Про Установу бізнес-омбудсмена»

- Інститут омбудсмена, включаючи його повноваження, повинен ґрунтуватися на **міцній правовій базі** (*принцип 2*)
- **Інституційна компетенція омбудсмена** повинна поширюватись на державне управління на всіх рівнях (*принцип 13*)
- **Омбудсмен не повинен** отримувати та **виконувати будь-які вказівки** будь-яких органів влади (*14 принцип*)
- Право омбудсмена на **необмежений доступ до всіх відповідних документів, баз даних і матеріалів**, включаючи ті, які в іншому випадку могли б бути юридично недоступними або конфіденційними (*принцип 16*)
- **Повноваження направляти окремі рекомендації** будь-яким органам чи установам, що належать до компетенції Установи (*принцип 17*)
- **Обов'язок звітувати** перед парламентом про свою діяльність не рідше одного разу на рік (*принцип 20*)
- **Імунітет від судового процесу** у відношенні заяв, зроблених усно або письмово під час здійснення своїх офіційних повноважень (функціональний імунітет) – плануємо відмовитися від цього положення (*принцип 23*)
- **Настійна рекомендація державам вжити всіх необхідних заходів [...], щоб забезпечити умови для зміцнення і розвитку інститутів омбудсмена** (*принцип 25*)

Крім того, в межах Стамбульського плану протидії корупції [ОЕСР](#) рекомендував уряду України посилити РБО шляхом прийняття закону, який надає їй повноваження для ефективної роботи.

Законопроект «Про Установу бізнес-омбудсмена» включає багато положень, з Постанови Кабміну №691 від 2014 року, на основі якої Рада бізнес-омбудсмена працює вже протягом 5 років

- Рада розглядає **скарги бізнесу на держоргани**, органи місцевого самоврядування та державні підприємства. Але Рада не розглядає скарги бізнесу на бізнес.
- Рада **не є органом виконавчої влади**, не дає розпоряджень держорганам, а тільки видає свої рекомендації.
- Двічі на рік Рада готує звіти з найбільш актуальних **системним проблем бізнесу та рекомендації щодо їх вирішення**.
- Рада не бере в роботу скарги, **предмет яких розглядає суд**. Однак ми допомагаємо виконувати рішення судів, які набрали законної сили, якщо держорган цього не робить.
- Рада – **незалежний орган** і розглядає кожну скаргу в незалежності від політичних сил, але тільки відповідно до законів, прийнятих Верховною Радою.
- Послуги Ради надаються підприємствам **безкоштовно**.

(1) Зміна правового статусу

Поточна основа діяльності – Постанова Кабінету Міністрів України:

- Від «дорадчого органу при Кабінеті Міністрів України», Рада бізнес-омбудсмена перетворюється на неурядову неприбуткову організацію: Установа бізнес омбудсмена (УБО).

Ключові новели законопроекту

«Про Установу бізнес-омбудсмена» (1)

Необхідна основа діяльності – Законопроект про Установу бізнес-омбудсмена:

- Статус Установи – неурядова неприбуткова організація – необхідний для гарантії незалежності від державних органів, які можуть втручатися в її роботу.
- Стане можливим створення територіальних представництв в областях та в Автономній Республіці Крим.

(2) Впровадження механізмів для виконання системних рекомендацій

Постанова Кабінету Міністрів України:

Одне з ключових завдань РБО – розробка рекомендацій державним органам з метою покращення умов ведення бізнесу в Україні, а також попередження корупції та інших неправомірних дій держорганів. З цією метою РБО надає пропозиції та рекомендації Кабінету Міністрів України та іншим органам влади щодо того, як вирішувати системні проблеми бізнесу. Проте у Постанові відсутні механізми за допомогою яких Рада могла б впливати на виконання своїх системних рекомендацій.

Ключові новели законопроекту

«Про Установу бізнес-омбудсмена» (2)

Законопроект про Установу бізнес-омбудсмена:

Надає БО такі додаткові права:

- В пріоритетному порядку зустрічатися з усіма державними службовцями всіх державних органів, місцевих органів влади тощо;
- Щоквартально зустрічатися з Прем'єр-міністром України для обговорення найбільш актуальних перешкод для ведення бізнесу з точки зору БО;
- Бути присутнім та виступати на засіданнях ВРУ, Кабінету Міністрів України, урядових комітетів, відповідно до регламенту цих установ.

(3) Створення порядку розгляду скарг на законодавчому рівні

Постанова Кабінету Міністрів України:

Порядок подання, обробки та розгляду скарг від суб'єктів підприємницької діяльності визначається Регламентом РБО. Цей документ затверджений Наглядовою радою та може бути змінений за її рішенням у будь-який час.

Ключові новели законопроекту

«Про Установу бізнес-омбудсмена» (3)

Законопроект про Установу бізнес-омбудсмена:

- Встановлює критерії відповідності вимогам розряду скарг, вичерпний перелік підстав для відхилення звернень, та типи рішень, які може приймати УБО;
- Забезпечує більш стабільний, стандартизований та чіткий порядок розгляду скарг, тобто скаржники матимуть реалістичні очікування внаслідок втручання УБО;
- Створює правовий обов'язок УБО розглядати індивідуальні скарги, недотримання якого може бути оскаржено в суді зацікавленими сторонами.

(4) Регулювання обов'язку співпраці з Радою бізнес-омбудсмена

Постанова Кабінету Міністрів України:

Органи державної влади та місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі та у спосіб, передбачений Конституцією та законами України. Тому, наприклад, з метою отримання необхідних документів для розслідування, РБО має використовувати загальний акт про доступ до публічної інформації.

Ключові новели законопроекту

«Про Установу бізнес-омбудсмена» (4)

Законопроект про Установу бізнес-омбудсмена:

- Встановлює обов'язок співпраці з УБО;
- Також зобов'язує органи, які не підпорядковані Кабінету Міністрів України (зокрема прокурорів, Службу безпеки України, органи місцевого самоврядування), співпрацювати з УБО;
- Розширює адміністративну відповідальність державних чиновників щодо незаконної відмови своєчасного надання точної інформації за запитом УБО.

(5) Оновлені інструменти реагування на неправомірні дії держорганів

Постанова Кабінету Міністрів України:

- не накладає суворих зобов'язань реагувати на рекомендації РБО, тому належна реакція органу поки що здебільшого є проявом його «доброї волі»;
- не надає РБО право брати участь у процедурах адміністративного скаргення;
- Рада інколи стикається з ситуацією, коли держоргани не дозволяють їй буди присутньою на особистих прийомах з державними чиновниками, або відмовляють в організації робочих зустрічей. Такі відмови обґрунтовуються тим, що працівники РБО не є уповноваженими представниками бізнесу.

Ключові новели законопроекту

«Про Установу бізнес-омбудсмена» (5)

Законопроект про Установу бізнес-омбудсмена:

- передбачає, що звернення УБО – документ обов'язковий для розгляду та вимагає обґрунтованої відповіді;
- вимагає від держорганів реагування на рекомендацію УБО, шляхом надання інформації, де будуть викладені вжиті заходи, або дії для припинення неправомірних дій, або ж обґрунтована відповідь чому такі заходи або дії не були вжиті;
- дає можливість представнику УБО брати участь в адміністративній процедурі;
- має вирішити цю проблему, адже встановлює право бізнес-омбудсмена вільно відвідувати державні органи, державні компанії та судові слухання.

(6) Наглядова рада

Постанова Кабінету Міністрів України:

- До складу Наглядової ради входять представники уряду (блок 1); ЄБРР та ОЕСР (блок 2); та 5 українських бізнес-асоціацій (блок 3). Наглядова рада здійснює загальний нагляд без права втручатися в розслідування та рекомендації РБО.
- Блок 3 складається з Американської торгівельної палати в Україні, Європейської Бізнес Асоціації, Федерації роботодавців України, Торгово-промислової палати України та Українського союзу промисловців і підприємців.
- Постанова не передбачає входу до складу Наглядової ради інших організацій – обмежується лише тими учасниками, які підписали Меморандум про взаєморозуміння для Української Антикорупційної ініціативи від [12.05.2014](#)

Ключові новели законопроекту

«Про Установу бізнес-омбудсмена» (6)

Законопроект про Установу бізнес-омбудсмена:

- Закон визначає критерії та механізм входу інших бізнес-асоціацій до складу Наглядової Ради УБО
- Закон передбачає можливість добровільного виходу бізнес-асоціацій зі складу Наглядової Ради УБО

**Марчін
Свенціцький**

Прийняття Закону «Про Установу бізнес-омбудсмена» стане **хорошим сигналом для українських та іноземних інвесторів**, підкреслить, що **Україна керується принципами верховенства права та використовує всі заходи для захисту законних прав бізнесу** від можливих неправомірних дій держорганів.

- Обраний серед **100+ кандидатів**, відповідно до визначеної у законопроекті процедури
- 30 липня 2019 р. Наглядова рада РБО **прийняла рішення** обрати Марчіна Свенціцького бізнес-омбудсменом України
- 12 жовтня 2019 р. Марчін Свенціцький **вступив на посаду**, перейнявши обов'язки від першого бізнес-омбудсмена України – **Альгірдаса Шемети**
- 21 серпня 2019 р. Кабінет Міністрів України **затвердив рішення** Наглядової ради РБО

- 2011-19 рр. депутат польського Сейму. Обіймав посаду заступника голови української парламентської групи

- 2014-15 рр. консультував український уряд з реформи децентралізації

- 2007-11 рр. керівник проекту ЄС-ПРООН «Блакитна стрічка» в Києві

- 1999-00 рр. член урядової переговорної групи зі вступу Польщі в ЄС

- 1994-99 рр. мер Варшави

Як подати скаргу до бізнес-омбудсмена:

 Через сайт: boi.org.ua

 Поштою: info@boi.org.ua

 Особисто в офісі: БЦ «Podil Plaza»
Вул. Спаська 30А, Київ

